

Burgemeester Gemeente Haarlemmermeer
Mevrouw M. Schuurmans – Wijdeven
Raadhuisplein 1
HOOFDDORP

Ons kenmerk : 372198
Inzake : Greenpeace / Klimaat & Energie (Noodlanding)
Uw kenmerk : X.2019.15918

Breda, 10 december 2019

BEZWAARSCHRIFT

Geachte mevrouw Schuurmans – Wijdeven,

Recent heeft in de vertrekhallen van de luchthaven van Frankfurt voor de 350ste maal een betoging plaatsgevonden van de "*Bündniss der Bürgerinitiativen*". Meer dan 1.000 betogers waren aanwezig op deze jubileum-dag. Bij eerdere betogingen waren 100 tot 3.000 betogers aanwezig. Naast het feit dat het huidige Duitsland bekend staat om zijn correcte betogingsklimaat, staat het ook bekend om zijn grondigheid en zijn veiligheidsvoorschriften. 350 maal is gebleken dat een betoging in relatieve beslotenheid van een luchthaven goed en veilig mogelijk is. De Duitse autoriteiten hebben dit 'geschafft' (zie annex).

In schril contrast hiermee staat uw beslissing die cliënte, Stichting Greenpeace Nederland, recent heeft ontvangen en waartegen zij hierbij bezwaar maakt.

Greenpeace heeft, overeenkomstig de Wet openbare manifestaties (Wom), een melding gedaan van de betoging van 14 en 15 december 2019, te houden in het overdekte deel van Schiphol (Schiphol Plaza), alsook buiten op het Jan Dellaertplein. Zij heeft deze betoging professioneel voorbereid en gedacht aan alle denkbare elementen omtrent veiligheid, logistiek en coördinatie. De betoging ziet op een belangrijk onderwerp en voldoet aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Daarnaast is Greenpeace meermalen met uw medewerkers en de Marechaussee gesprekken aangegaan om zaken in goede banen te leiden en mogelijke pijnpunten bespreekbaar te maken.

Ondanks de ervaringen in Frankfurt, ondanks de correcte opstelling van Greenpeace, die voor de eerste maal in haar historie, op Schiphol Plaza een kleurrijke betoging wil houden, heeft u besloten om de betoging op belangrijke onderdelen te verbieden, althans substantiële beperkingen op te leggen.

Uw beslissing

In uw beslissing wordt gesproken over beperkende 'voorschriften'. Het is echter vaste jurisprudentie dat, alwaar de kern van een betoging door een burgemeester onmogelijk wordt gemaakt, er geen sprake is van voorschriften. In dat geval is er sprake van een 'verbod'.

U heeft voor het weekend van 14 en 15 december 2019 integraal verboden:

1. Dat er in het overdekte deel van Schiphol enige betoging zal plaatsvinden;
2. Dat de betoging zou voortduren tussen 18:00 uur (14/12) en zonsopkomst (15/12);
3. Dat er op het Jan Dellaertplein meer dan 200 personen aanwezig zouden zijn;
4. Dat er bij het Sheraton Hotel meer dan 700 personen aanwezig zouden zijn;
5. Dat er waar dan ook dichte tentjes aanwezig zouden zijn;
6. Dat er waar dan ook op Schiphol zou mogen worden gedemonstreerd in de nacht.

Daarnaast heeft u als voorschrift opgenomen:

7. Dat *'de processen van Schiphol niet worden verstoord'* en
8. Dat de *'toegang tot de terminals en in- en uitritten van de parkeerplaatsen, -garages en tunnels niet wordt geblokkeerd door betogers of objecten'*.

Met deze verboden en voorschriften schendt u in ernstige mate de Wom en de in de artikel 10 en 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens neergelegde rechten (vrijheid van meningsuiting en het recht op betoging). Van de oorspronkelijke aangemelde demonstratie blijft bijna namelijk niets over.

Dit geldt des te meer, nu uw beslissing ook nog eens inhoudelijk niet juist is gemotiveerd. De Wom biedt ter zake van een verbod slechts de mogelijkheid om daartoe over te gaan voor zover de aldaar genoemde belangen dit vorderen: het belang van de bescherming van de gezondheid, het belang van het verkeer en het belang van de bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

In uw beslissing worden deze belangen vrijwel steeds door elkaar heen gebruikt. Daarmee is er niet alleen sprake van een onjuiste, maar ook onzorgvuldige en tamelijk warrige beslissing.

Voor zover nodig merk ik op dat voor zover de hierboven onder 1. t/m 6. genoemde elementen zouden blijken niet te kwalificeren als verbod, maar als beperkingen, de bezwaren van Greenpeace onverkort blijven gelden.

De betoging & weerlegging van uw argumenten

Tijdspanne

Greenpeace heeft, na een uitgebreide peiling op het internet onder donateurs en anderen die zich zorgen maken over de klimaatcrisis, waar Schiphol in grote mate aan bijdraagt, besloten een zogenaamd 'Protestival' te houden. Een betoging in festivalsferen, die zal duren vanaf zaterdagochtend (14 december 2019) tot zondagmiddag (15 december 2019). Het gaat over een beperkte tijdspanne, korter dan 48 uur.

Uw argument dat de Marechausee 'een betoging van 48 uur' niet zou kunnen borgen, is dan ook niet redengevend.

Deelnemers en afmetingen

Continu heeft Greenpeace gesproken over een beoogd betogersaantal van 500 – 1.000 binnen en 700 buiten maximaal tegelijkertijd.

Op enig moment hebben uw medewerkers gemeend dat het zou gaan om 16.000 betogers, maar dat aantal heeft Greenpeace nooit genoemd. Dit is het aantal personen dat een stem heeft uitgebracht op de website, maar dit kan niet als het verwachte aantal deelnemers worden gezien, nu internetstemmers daarmee nog geen voornemen van participatie aan de betoging hebben aangegeven.

Het Jan Dellaertplein heeft een vrij oppervlak van ongeveer 4.000 m². De stelling dat er op het Jan Dellaertplein slechts ruimte zou zijn voor 200 personen is volstrekt onbegrijpelijk. Het plein zou daarmee voor nog geen 10% gevuld zijn.

Schiphol Plaza heeft naar schatting een oppervlak van 30.000 m². Het eerste, breedste stuk daarvan beslaat ongeveer 8.000 - 10.000 m².

De stelling dat er in het overdekte deel van Schiphol geen ruimte zou zijn voor een betoging, is volstrekt onjuist. De ruimten zijn enorm; zelfs wanneer het zeer druk is. Er is geen enkele aanwijzing (en dit is ook niet door u gemotiveerd) dat de door Greenpeace genoemde aantallen mensen niet terecht zouden kunnen op Schiphol Plaza. Het noemen van kale aantallen met verwachte reizigers is een onvoldoende motivering om de betoging te verbieden of in te perken, bijvoorbeeld omdat iedere vergelijking met veel drukkere periodes ontbreekt.

Greenpeace had aangegeven met 1.200 tot 1.700 mensen te komen demonstreren. De gemeente heeft een onvoldoende gemotiveerde en onjuiste beperking op het aantal toegestane demonstranten opgelegd door de aantallen te beperken tot 200 op het plein en 700 bij het hotel. U heeft bovendien geen faciliteiten geboden voor het geval er zich meer demonstranten zouden aandienen. Het klopt niet dat de aantallen deelnemers niet zouden passen; uw beslissing daaromtrent is onzorgvuldig en ongemotiveerd. Daarnaast is de beperking op het aantal deelnemers hoe dan ook in strijd met de wet, de grondwet en specifiek het demonstratierecht.

De locatie van de betoging

Essentieel voor deze betoging is dat deze '*in sight and sound*' plaatsvindt van de activiteiten waartegen Greenpeace zich verzet: dus op de plaats waar mensen samenkomen om hun vlucht te beginnen of te beëindigen. Voor de meesten is dat Schiphol Plaza.

Het criterium '*sight and sound*' is een essentieel begrip (zie o.a. EHRM inzake Lashmankin vs Rusland en EHvJ inzake Schmidberger vs Oostenrijk). Al zeer veel malen is in de jurisprudentie bepaald dat van betogers niet kan worden verwacht ergens op een parkeerterrein te gaan betogen. In de zaak Schmidberger was zelfs essentieel dat de betogers diverse dagen de gehele Brennerpas-snelweg zouden blokkeren. De snelweg was diverse dagen afgesloten. Van de betogers kon niet worden verlangd met hun borden langs de snelweg te gaan staan.

Een betoging buiten op het het Jan Dellaertplein geldt niet als '*in sight and sound*' en dat geldt zelfs nog meer voor de ruimte bij het het afgelegen Sheraton-hotel. Het betreffende deel van het Jan Dellaertplein is een weggedrukte hoek op het plein. Wanneer een betoging wordt beperkt tot die locatie zullen bezoekers van Schiphol, die in zeer grote mate met de trein komen, de betoging niet eens zien of horen. Maar ook personen die gebruik maken van de auto zullen niet in de buurt van deze betoging komen.

Betogen op die plaats is als betogen met een bord langs de snelweg. Dat is niet hoe het betogingsrecht in elkaar steekt. De betoging binnen is essentieel. Uw verbod is disproportioneel. De beperking ten aanzien van de locatie is in strijd met de kern van het recht op betoging, zoals beschermd in de Wom, artikel 7 van de Grondwet en de artikelen 10 en 11 EVRM.

Hinder

Het is evenzeer vaste rechtspraak dat een betoging hinder kan opleveren en ook door niet-betogers als vervelend kan worden ervaren. Het EHRM en ook de Nederlandse rechters geven aan dat dat nu eenmaal inherent is aan betogingen.

Het voorschrift dat '*de processen van Schiphol niet mogen worden verstoord*' is niet overeenkomstig het betogingsrecht. Het betogingsrecht zou zelfs zinledig zijn, wanneer uw voorschrift rechtens zou zijn. Wrijving is een essentieel kenmerk van betogen. Wanneer men wil betogen tegen ongebreideld vliegen, de continue uitbreidingen van luchthavens en het feit dat Schiphol (dat nota bene voor 92% in handen is van het Rijk, de gemeente Amsterdam en de Gemeente Rotterdam) geen verantwoordelijkheid neemt voor haar bijdrage aan de mondiale klimaatcrisis, dan is juist heel goed denkbaar dat een betoging enige hinder met zich meebrengt voor Schiphol.

Overigens heeft Greenpeace juist in haar voorgesprekken aangegeven dat belemmering of hinder geen doel is van dit Protestival. Het gaat om **een belangrijke betoging, in het hart van de vervuiler, om bewustwording, om een statement, om verandering**. U mag niet van een betoging eisen dat er geen enkele hinder plaatsvindt.

Bovendien is niet gedefinieerd wat onder 'de processen van de luchthaven Schiphol' wordt verstaan. Uw voorschrift laat de mogelijkheid open dat Greenpeace al in overtreding zou zijn als iemand, bij wijze van spreken, enige hinder zou ervaren rond het bestellen van een pizza op Schiphol Plaza. Evenmin is gemotiveerd dat essentiële processen zouden worden verstoord. Het idee dat vliegtuigen niet zouden kunnen opstijgen of anderszins operationele problemen zouden bestaan, is niet gefundeerd.

In het Rapport van Roorda c.s. over het betogingsrecht in Nederland ("Evaluatie Wet openbare Manifestaties", 2015) benoemen zij aan de hand van de Memorie van Toelichting bij de Wom (pag. 40):

"2.1 Openbare plaatsen

*Volgens artikel 1 lid 1 Wom wordt onder openbare plaats verstaan een plaats die krachtens bestemming of vast gebruik openstaat voor het publiek. Dat de plaats moet openstaan voor het publiek wil zeggen dat **een ieder in beginsel vrij is om er te komen, te vertoeven en te gaan**. (...)*

*Als voorbeelden van openbare plaatsen noemt de regering bij de totstandkoming van de Wet openbare manifestaties de straat, de weg en plaatsen die als het 'verlengde' van de weg kunnen worden gezien zoals openbare plantsoenen, speelweiden, parken en **voor een ieder vrij toegankelijke gedeelten van overdekte passages, van winkelgalerijen, van stationshallen en van vliegvelden**. Daarnaast noemt de regering nog vrij toegankelijke wateren als voorbeelden van plaatsen die doorgaans aan te merken zijn als openbare plaatsen."*

Noot 133:

*"Zowel de overheid als een particulier kan 'openbare plaatsen' in eigendom hebben. Voorbeelden van 'openbare plaatsen' in particulier eigendom zijn **de vrijelijk toegankelijke gedeelten van overdekte passages van Schiphol** en het Utrechtse Hoog Catharijne, zie Schilder 1989, p. 47-49; zie ook punt 4 van de annotatie van A.E. Schilder & J.G. Brouwer onder EHRM 6 mei 2003, appl. nr. 44306/98, (Appleby e.a./Verenigd Koninkrijk) ECLI:NL:XX:2003:AP0909, AB 2004, 309 alsmede punt 2 van de annotatie van J.G. Brouwer onder HR 13 mei 2014, ECLI:HR:2014:1101, AB 2014, 374."*

In dit verband is het onbegrijpelijk dat u stelt (toelichting punt 9):

"Betogen op Plaza is op voorhand niet verboden op grond van de Schipholregels, al dient voorafgaande toestemming te worden gevraagd aan de exploitant. De exploitant kan mogelijke eisen stellen aan een mogelijke toestemming."

Alsook (punt 1, bijlage 2):

"Op het volledige luchtvaartterrein (...) zijn de Schipholregels van toepassing. Plaza is binnen gelegen. Plaza is voorts tussen 0:00 uur en 04:00 uur niet openbaar in de zin van de Wom: alleen met een geldige reden (er wordt gecontroleerd op vliegticket of OV-bewijs) kan men gedurende die uren Plaza verblijven".

Uw stellingen in dezen zijn volstrekt onjuist. **Fundamenteel aan het betogingsrecht is dat dit plaatsvindt zonder de eis van voorafgaande toestemming.** Toestemming of een vergunning van de burgemeester is niet aan de orde. Dit zou immers strijd opleveren met de kern van dit mensenrecht. Toestemming van Schiphol is ook niet aan de orde.

Greenpeace heeft uw medewerkers hier meermalen op gewezen in de gesprekken en toen bleken zij dit ook in te zien. Des te verwonderlijker is het dat deze tekst dan toch is opgenomen in uw brief.

Tijden

Dat Schiphol tussen 0:00 en 04:00 uur niet openbaar is, ook onjuist, getuige o.a. het hierboven staande citaat van Roorda c.s. Bovendien wijzen wij er op dat artikel 8 Wom meebrengt dat de Wom evenzeer van toepassing is op niet-openbare plaatsen. Ook om die reden is uw overweging niet redengevend.

Bovendien suggereert u dat met het hebben van een ticket of OV-bewijs een goede reden zou zijn gegeven om 's nachts op Schiphol te verblijven. De aanwezigheid als betoger is echter evenzeer een goede reden om aldaar aanwezig te zijn. Sterker nog, dit is een essentieel punt: Schiphol is 24/7 geopend; de milieuvuiling en klimaatverandering gaat 24/7 door. Om daartegen een statement te maken is het een wezenlijk onderdeel van deze demonstratie om in ieder geval van 14 op 15 december gedurende een vol etmaal de betoging te kunnen houden.

Daarnaast spreekt het voor zich dat zeer veel betogers met de trein zullen komen. Zulke betogers zijn in het bezit van een OV-bewijs. **Kortom, er zijn tal van goede redenen om op Schiphol aanwezig te zijn: betogen is daar één van.**

Naar eveneens vaste jurisprudentie geldt het betogingsrecht ook 's nachts.

Zie o.a. Raad van State, 23 mei 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:899):

*“In de memorie van toelichting bij de Wom heeft de regering niet uitgesloten dat een kampement te kwalificeren kan zijn als een betoging (Kamerstukken II 1985/86, 19 427, nr. 3, blz. 6-7). Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen in de uitspraak van 27 augustus 2014 in zaak nr. 201302545/1/A3 dient in beginsel ervan te worden uitgegaan **dat een kampement dat is gericht op het uiten van een visie op politiek of maatschappelijk gebied een manifestatie is in de zin van de Wom.***

*3.2. In hoger beroep betoogt [appellant A] dat **het kampement van essentieel belang is voor de betoging van Occupy Den Haag.** (...)*

*De rechtbank heeft in het hier voorliggende geval niet onderkend dat het niet om een beperking van de voorgenomen betoging gaat maar om **een verbod.** (...)*

Goed beschouwd miskent u volledig dat het betogingsrecht ook na zonsondergang geldt. Ook miskent u het wezenlijke element van deze betoging, namelijk dat op een locatie die 24/7 open is en 24/7 bijdraagt aan de klimaatcrisis, ook gedurende een vol etmaal, plus de daaropvolgende dag, betoogd moet kunnen worden.

Uw opstelling is des te onbegrijpelijker waar u vervolgens overwegingen wijdt aan nachtelijke aangelegenheden op Schiphol tussen 0:00 uur en 04:00 uur en op de voet daarvan een verbod meent te kunnen rechtvaardigen voor de tijdspanne van 18:00 uur tot zonopgang. Daar waar de zon op 14 december 2019 opkomt om 8:40 uur en een dag later zelfs om 8:41 uur, heeft het een helemaal niets met het ander te maken. Voor een verbod tussen 18:00 uur en 8:40/8:41 uur is dan ook goed beschouwd geen argument gegeven.

Wanordelijkheden

De kern van het begrip ‘wanordelijkheden’ is gelegen in de aard van een betoging zelf. Voor zover u heeft willen suggereren, dat de goed voorbereide betoging, waarbij zelfs honderden mensen een training hebben gevolgd om zo correct mogelijk te betogen, tot wanordelijkheden zou leiden, is daarvan geen motivering te lezen in uw besluit.

Uit uw overweging 38. blijkt helaas dat het betogingsrecht toch echt onvoldoende bekend is bij uw medewerkers:

“Passagiers die hun aansluiting dreigen te missen, reageren vaak geïrriteerd. Om wanordelijkheden te voorkomen is een protestival of andere vorm van een manifestatie in de spitsstraat van Schiphol ongewenst (Plaza en Jan Dellaertplein).”

Naar vaste rechtspraak is dit door u genoemde beeld totaal niet relevant. Er zijn talrijke uitspraken over situaties waarbij zeer extreme groeperingen tegenover elkaar zouden kunnen komen te staan. Ook in die zaken gaat het betogingsrecht vóór en kan er pas over wanordelijkheden worden gesproken wanneer er sprake is van 'bestuurlijke overmacht'.

Maar overigens is ook geenszins duidelijk gemaakt waarin de door u gesuggereerde 'escalatie' zou zijn gelegen. Het is ook bijzonder moeilijk om daartegen hier nu verweer te voeren. Al met al is er geen enkele aanwijzing van wanordelijkheden die zouden leiden tot bestuurlijke overmacht.

Veiligheid / gezondheid

Waar deze zaak natuurlijk om draait, is dat er bij autoriteiten, b.v. sinds de bomaanslag op vliegveld Zaventem in 2016, de angst aanwezig is dat zo iets nogmaals zou kunnen gaan plaatsvinden.

Omdat Greenpeace begrip heeft voor dergelijke gevoelens alsook voor de bestuurlijke wens om zaken in bepaalde banen te leiden, is zij met uw medewerkers het gesprek aangegaan. Zij heeft aangegeven looppaden te willen vrijhouden, te zorgen voor coördinatie, trainingen van betogers, overleg te zoeken voor hygiënemaatregelen (WC's e.d.) en voeding.

Naast alle begrip is het echter van belang om wel reëel te blijven en niet te redeneren vanuit ongefundeerde spookbeelden of te theoretische situaties. Zulke beelden treffen we in uw beslissing wel aan, daar waar wordt gesuggereerd dat

'de belemmering van zichtlijnen plekken terroristen plekken geeft om bommen te plaatsen' (punt 27).

Bij waarneming op Schiphol Plaza vallen enkele dingen op:

1. De afmetingen van Schiphol Plaza zijn werkelijk enorm. Ook als er vier keer zo veel bezoekers zouden komen, dan nog zou het gebied goed bruikbaar zijn.
2. Ambtenaren van de Marechaussee zijn niet altijd aanwezig of zichtbaar. Aannemelijk is dat zij veel gebruik maken van de vele camera's op afstand. Greenpeace vraag zich af hoeveel ambtenaren van de Marechaussee er nu gemiddeld worden ingezet en hoeveel er nodig zouden zijn wanneer er ook een demonstratie plaatsvindt. Bovendien zou een beperking van de gebruikelijke zichtlijnen acceptabel kunnen zijn indien camera's daar een lacune in zouden kunnen vullen en/of wanneer de Marechaussee gewoonweg ter plaatse komt en zaken van dichtbij beschouwt.

3. Het gebied wordt gekenmerkt door een grote hoeveelheid obstakels, zoals zuilen, winkels, kioskjes, eetgelegenheden (flinke vlakken, soms zittend, soms staand). Op onderstaande foto van 7 december is ook te zien dat er een enorme kerstboom midden in de hal is geplaatst, die ook zichtlijnen en paden belemmert.

4. De grote afstanden en enorme hoeveelheid nooduitgangen en denkbare vluchtroutes. Goed denkbaar is dat voor zeer veel bezoekers de uitgangen aan het Jan Dellaertplein helemaal niet zijn aangewezen in geval van nood.

In uw beslissing wordt echter een heel ander beeld gecreëerd, alsof alles zou draaien om 'zichtlijnen' en een onhanteerbare situatie zou ontstaan als (slechts) 500 – 1.000 vrolijke of bezorgde betogers op Schiphol Plaza aandacht zouden vragen voor het klimaatprobleem.

Mocht er al sprake zijn van een 'zichtlijn' die beperkt wordt, dan nog heeft u in uw beslissing nog op geen enkele wijze aangegeven dat een dergelijke **situatie prima op andere manieren kan worden opgelost**. De Marechaussee is van harte welkom om bij de betoging te komen surveilleren. Dat zal inderdaad kunnen betekenen dat extra ambtenaren van de Marechaussee moeten worden ingezet. Maar dát is nu juist 'het faciliteren van een betoging' waar de Nationale Ombudsman in 2018 nog zijn rapport over heeft geschreven.

In zijn rapport van 14 maart 2018 (*“Betogingsrecht een schurend recht”*) heeft hij zijn zorgen uitgesproken over het feit dat het betogingsrecht in Nederland te vaak onvoldoende is gewaarborgd. Zo stelt hij o.a.:

*“3.1 (...) Het recht om te demonstreren is een grondrecht en grondrechten dienen te worden gerespecteerd door de overheid. Het recht tot demonstreren mag dus alleen worden ingeperkt voor zover de Grondwet en de Wom dit toestaan. **De overheid moet het faciliteren van de demonstratie en het beschermen van de demonstranten voorop stellen.** Andere belangen, zoals organisatorische belangen, financiële belangen of de wens om mogelijke onrust in de gemeente te voorkomen, zijn daaraan ondergeschikt en mogen geen rol spelen bij de beslissing om een demonstratie al dan niet te beperken of te verbieden. Het kan niet zo zijn dat een demonstratie niet kan doorgaan, bijvoorbeeld omdat het tijdstip of de locatie voor de overheid niet uitkomt. De wet biedt daar geen ruimte voor.”* (pag. 16)

*“Een belangrijk uitgangspunt is dat de overheid grondrechten moet respecteren. Dat betekent **dat de wensen van de demonstrant voorop moeten staan.** Demonstranten die zich aanmelden, mogen in principe verwachten **dat hun demonstratie volledig wordt gefaciliteerd.**”* (pag. 19)

*“Alle burgemeesters en alle vertegenwoordigers van de politie die de onderzoekers tijdens het onderzoek gesproken hebben, begonnen met de boodschap dat het demonstratierecht een grondrecht is dat zoveel mogelijk gefaciliteerd moet worden. Voor veel demonstraties levert dit ook geen enkel probleem op. Dat wordt echter anders wanneer de demonstratie om een controversieel onderwerp gaat, **op een voor de overheid lastige locatie, of om een groep demonstranten die de overheid als potentieel lastig beschouwt.** Daar waar het echt schuurt, heeft de overheid de neiging om de openbare orde te willen beschermen door de demonstratie in te perken. Daar openbaart zich een diepe kloof tussen de beleving van de overheid, die meent gerechtvaardigd te handelen, en de beleving van de demonstrant, die meent onrechtmatig en ongefundeerd te worden beperkt in de uitoefening van zijn grondrecht.*

*De belangrijkste conclusie van de ombudsman is, is dat het demonstratierecht in de praktijk door de overheid niet zelden als onderdeel van een belangenafweging wordt beschouwd: het recht op demonstreren versus het belang van de openbare orde en veiligheid. De **overheid neigt daarbij naar risicomijdend gedrag.** De overheid draagt immers de verantwoordelijkheid voor het borgen van belangen van inwoners, omstanders, ondernemers en het belang van openbare orde en veiligheid. De aard van het demonstratierecht, een fundamenteel recht, brengt echter met zich mee dat het beschermen en borgen van **de vrijheid om over welk onderwerp dan ook te mogen demonstreren voorop moet staan.** Niet alleen in woord, maar ook in daad, ook als het lastig wordt en veel van de overheid vraagt. De Nationale ombudsman benadrukt dat hij bij het formuleren van zijn aanbevelingen overheid noch demonstrant voorop heeft gesteld. Wat de ombudsman voorop stelt is het fundamentele recht om te demonstreren. Uit dat principe volgt **dat er voor de overheid een positieve verplichting geldt om demonstraties zoveel mogelijk te faciliteren en te beschermen.**”* (pag. 29)

Nergens blijkt uit dat u zich van deze overwegingen van de Nationale Ombudsman bewust bent. De situatie moet in dezen ook niet worden overdreven. Een groep van 500 – 1.000 betogers in de enorme hallen van Schiphol Plaza is helemaal geen erg grote mensenmassa.

Maar sterker nog – en dit is misschien één van de sterkste argumenten – **de Marechaussee en u hebben in de zomermaanden te maken met véél grotere mensenmassa's op Schiphol**. Hun aanwezigheid wordt ook gefaciliteerd en niet door u verboden.

Het weekend van 14/15 december is aanzienlijk rustiger dan momenten in juli en augustus. De verwachte hoeveelheden mensen scoren slechts 1 op 3.

Information about your travel day

14 December ▾

Expected crowd levels

Departure: normal day

We expect it to be fairly quiet in the departure halls. You hardly have to wait at check-in, security and passport control. On the day of your departure, check the most current waiting time at security by looking up your flight [in the flight list](#) or [in the app](#).

Arrival: normal day

We expect it to be fairly quiet in the arrival halls. In general you won't, or hardly, have to wait at passport control. There won't be many travellers picking up their baggage from the belt. On the day of your arrival, look up your flight [in the flight list](#) or [in the app](#) for the most current flight information.

Information about your travel day

15 December ▾

Expected crowd levels

Departure: normal day

We expect it to be fairly quiet in the departure halls. You hardly have to wait at check-in, security and passport control. On the day of your departure, check the most current waiting time at security by looking up your flight [in the flight list](#) or [in the app](#).

Arrival: normal day

We expect it to be fairly quiet in the arrival halls. In general you won't, or hardly, have to wait at passport control. There won't be many travellers picking up their baggage from the belt. On the day of your arrival, look up your flight [in the flight list](#) or [in the app](#) for the most current flight information.

Dit blijkt ook uit de gegevens die Schiphol zelf maandelijks publiceert:

- in augustus 2019 waren er 4.495.172 personen die een vlucht namen of terugkwamen (2018: 4.497.488);
- in december 2018 waren er 3.163.052 personen die een vlucht namen of terugkwamen (2017: 2.994.301).

Wanneer men zich realiseert dat er in december niet alleen 1,3 miljoen minder reizigers zijn dan in augustus (dus: 43.000 per dag minder), maar ook logischerwijs minder familieleden e.d. aanwezig zijn als 'uitzwaaiër', dan is geenszins in te zien hoe 500 – 1.000 betogers opeens tot bestuurlijke overmacht zouden leiden of tot een situatie waarin 'de gezondheid van bezoekers of betogers niet kan worden gewaarborgd'.

Uw suggestie dat het een zeer druk weekend zou worden, omdat het 'de week voor Kerstmis' zou zijn, is dan ook ongefundeerd – althans in het licht van veel drukkeres periodes.

Bovendien valt op dat zaterdag 14 december 2019 ook in uw eigen prognoses een rustige dag gaat worden: op die dag zouden er zelfs maar 41.861 mensen aankomen en 44.433 vertrekken. Dat zijn er in totaal ongeveer 29.000 minder dan op vrijdag 13 december 2019.

Conclusie

Uw beslissing is in strijd met de wet en het EVRM. De beslissing houdt feitelijk een verbod, dan wel een te vergaande beperking, in om een betoging te houden op een plaats waar dat juist uitstekend kan: Schiphol Plaza.

Schiphol Plaza is een enorm complex met naar schatting 30.000 m² loopruimte. Het is modern en speciaal gemaakt op het ontvangen van zeer grote hoeveelheden mensen – met grote aantallen vluchtroutes, sprinklerinstallaties en alle denkbare hulpdiensten kunnen het gebied goed bereiken. Het gebied kent zeer veel obstakels.

Een betoging van Greenpeace met 500 – 1.000 mensen past uitstekend op deze plaats en op deze data. De hoeveelheden mensen waarop Schiphol is berekend, zijn niet aanwezig op 14 en 15 december 2019. Greenpeace staat altijd open voor hulpdiensten en passagiers kunnen gewoon gebruik maken van hun vlucht. Het belang van het verkeer is hoe dan ook niet aanwezig. Er is een rode-knop-procedure waarbij de betoging onmiddellijk wordt beëindigd in geval van een calamiteit. Men is bereid om talrijke looppaden begaanbaar te houden. Er is een goede coördinatie en een belangrijk deel van de betogers heeft zelfs een cursus gevolgd.

U heeft in uw besluit zich uitsluitend gericht op wat niet zou kunnen, en **niet, zoals de eis van subsidiariteit stelt, bekeken wat wel kan en op welke wijze**. Zo is er een harde grens aan het aantal betogers gesteld, die veel lager ligt dan de inschatting die Greenpeace zelf heeft gemaakt. Daarnaast stelt u niet in hoeverre de capaciteit van de Marechaussee en hulpdiensten kan worden opgeschaald om de betoging op Plaza op enige manier mogelijk te maken, en gaat u niet in op de mogelijkheid van het gebruik maken van technologische hulpmiddelen zoals de aanwezige camera's om nog beter zicht te houden op de demonstratie.

Surrealistische dreigbeelden van terroristen die de betoging van Greenpeace zouden aangrijpen om een aanslag te plegen, zijn geen redengevend argument om de betoging te beperken.

De suggestie dat de aanwezigheid van deze 500 – 1.000 personen tot wanordelijkheden zou kunnen leiden nadat er een aanslag is gepleegd, mist iedere grond. Bij een dergelijke calamiteit wordt de betoging namelijk onmiddellijk beëindigd en daar waar het protest onmiddellijk naast de uitgangen wordt gehouden, is men ook binnen zeer korte tijd vertrokken.

Belangrijker is evenwel dat u een verkeerd gebruik maakt van de begrippen **wanordelijkheden**, **verkeer** en **gezondheid**. Die begrippen **zien in het betogingsrecht primair op de betoging zelf**. Dat deze betoging zelf tot wanordelijkheden of aantasting van de gezondheid of onevenredige belemmering van het verkeer zou leiden, is niet gemotiveerd, noch aangetoond.

Dat er in geval van een terroristische aanslag ellende ontstaat, is helaas een bekend gegeven. Tegelijkertijd is dat voor Schiphol geen reden om aantallen reizigers te beperken, omdat dat de dreiging zou kunnen verminderen. U doet dat wel met het aantal betogers.

Het extra aantal personen op de luchthaven is derhalve volstrekt geen grond om deze vreedzame betoging te verbieden. Dat zou zelfs betekenen dat er geen demonstratie meer in Nederland zou kunnen worden gehouden omdat dan namelijk iedere grote groep mensen een bedreiging zou vormen; die gedachte is op zichzelf een ernstige bedreiging van de democratische rechtsstaat.

Het verbod om in het overdekte deel van Schiphol (Schiphol Plaza) een een betoging te houden is ongefundeerd en disproportioneel. Het verbod om vanaf 18:00 uur tot 8:40 uur aanwezig te zijn en/of te betogen mist iedere grondslag. De stelling dat er op het Jan Dellaertplein maar 200 betogers zouden passen, is niet juist.

Het bestreden besluit voldoet al met al dus niet aan te stellen eisen, zoals bedoeld in de Wom, de Gronwet en de artikelen 10 en 11 EVRM en de jurisprudentie. Ook is er geen sprake van een zorgvuldig onderzoek en een zorgvuldige belangenafweging en mist het besluit een kenbare en draagkrachtige motivering.

Ik verzoek u om deze reden, namens Greenpeace, vriendelijk doch dringend om het besluit onmiddellijk te herroepen en de betoging gewoon netjes doorgang te laten vinden.

Tevens verzoekt Greenpeace om een vergoeding van gemaakte advocaatkosten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

R. Hörchner | [Advocaat](#)

Recent vond de 300ste demonstratie plaats in vertrekhal van vliegveld Frankfurt.

Aantallen demonstranten bij deze demonstraties: wisselend tussen 100 en 3.000

300. Fluglärm-Demo am Flughafen [Audiosite]

Al aanwezige obstakels op Schiphol, haaks op het betoog van zichtlijnen

